

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าสุปแต่้มเชิงพุทธศิลป์ในสิมวัดโพธิ์ชัย
ตำบลนาพึง อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

ผู้วิจัย : พระมหาพิระพันธ์ ธมฺมวฑฺโฒ (ตรีศรี)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาดาวสยาม วชิรปัญญา, ดร. น.ธ.เอก, ป.ธ.๖, พธ.บ., ศศ.บ.,
M.A. (Sanskrit literature), Ph.D. (Pali & Theravada)

: รศ. อุดม บัวศรี ป.ธ.๙, พธ.บ., พม., M.A. (Philosophy)

: ผศ.ดร. โสวิทย์ บำรุงศักดิ์ ป.ธ.๙, พธ.บ.(ปรัชญา), M.A.(Buddhist Studies),
พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าสุปแต่้มเชิงพุทธศิลป์ในสิมวัดโพธิ์ชัย ตำบลนาพึง อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) เพื่อศึกษาประวัติและพัฒนาการของสุปแต่้มตามบริบทของชาวอีสาน (๒) เพื่อศึกษาหลักพุทธจริยธรรมที่ปรากฏในสุปแต่้มสิมวัดโพธิ์ชัย (๓) เพื่อวิเคราะห์คุณค่าของสุปแต่้มสิมวัดโพธิ์ชัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารคัมภีร์พระไตรปิฎก เอกสารงานวิชาการทางพระพุทธศาสนา งานที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย แล้วนำผลการวิจัยมาเขียนเป็นรายงานด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า สุปแต่้มส่วนใหญ่ในภาคอีสานเกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจจากเรื่องราวทางพระพุทธศาสนาและวรรณกรรมพื้นบ้าน ถ่ายทอดผ่านสุปแต่้มที่ผสมผสานระหว่างพุทธศิลป์ส่วนกลางของไทยกับล้านช้าง สอดแทรกไปด้วยภาพวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมไทย – ลาวที่ครอบคลุมพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำโขงตอนกลาง มีรูปแบบ กรรมวิธี หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ที่ไม่สลับซับซ้อนและมีกฎเกณฑ์แน่ชัด ช่างสามารถแสดงออกด้วยทักษะและความสามารถทางเชิงช่างของแต่ละคนอย่างอิสระ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อถวายความศรัทธาเป็นพุทธบูชา แต่งแต่้มศาสนสถานเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ชมเกิดความศรัทธา ส่วนผู้ที่มีความศรัทธาอยู่แล้วก็ทำให้ซาบซึ้งในพระพุทธศาสนายิ่งขึ้น

หลักพุทธจริยธรรมที่ปรากฏในสุปแด้มวัดโพธิ์ชัยแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ หลักพุทธจริยธรรมที่เกี่ยวกับสังคมประกอบด้วยหลักสันติภาพ บุญเพสันนิวาส และความกตัญญู หลักพุทธจริยธรรมที่เกี่ยวกับการปกครองประกอบด้วยหลักอธิปไตย พรหมวิหารธรรม สังคหัตถ์ของผู้ครองแผ่นดิน พลังของกษัตริย์ ราชธรรม ๑๐ ประการ การเจรจาเพื่อลดความขัดแย้ง และหลักพระเมตตาคุณ หลักพุทธจริยธรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาประกอบด้วยหลักการเทศนา การเป็นพหูสูต และธรรมที่เป็นองค์แห่งการตรัสรู้ หลักการดำเนินชีวิต ประกอบด้วยหลักกรรม การสร้างบุญกุศล ทานบารมี ปัญญาบารมี การอธิษฐานจิต หลักธรรมะย่อมชนะอธรรม การใช้วาจา และความไม่ประมาท และหลักพุทธจริยธรรมที่สอดแทรกไว้ในวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นอัตลักษณ์ของชาวอีสาน

คุณค่าของสุปแด้มวัดโพธิ์ชัย มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้ผู้ชมเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา กระตุ้นให้เข้ามาศึกษาหลักธรรมคำสอนรวมถึงแบบอย่างฝีมือช่างที่สืบมาแต่โบราณ ทั้งยังเป็นหลักฐานสำคัญในการศึกษาค้นคว้าทางด้านพระพุทธศาสนา ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา นิเวศวิทยา โบราณคดี ประเพณีและวัฒนธรรม นำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับชุมชนในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภูมิปัญญา เป็นผลสะท้อนมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการทางสังคมเมือง วัฒนธรรมต่างชาติ การคมนาคม การรับรู้ข่าวสารความเป็นไปของสังคมที่อยู่ห่างไกล เหล่านี้ล้วนมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดและแนวทางการแสดงออกของช่าง พัฒนาจากสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ดำเนินควบคู่ไปกับความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา เป็นแหล่งความรู้โดยเฉพาะเรื่องราวจากอดีตที่สำคัญยิ่ง แสดงให้เห็นถึงความเป็นกลุ่มชนที่มีอารยธรรมอันเก่าแก่ยาวนาน เป็นมรดกทางภูมิปัญญาเผยแพร่ให้คนทั้งหลายได้ซาบซึ้ง นำไปสู่การสืบทอด หวงแหน และอนุรักษ์ให้ดำรงคงอยู่สืบไป

Dissertation title : An Analytical Study of the Value of Buddhist Arts of Mural Painting inside Wat Phochai's Sim, Naphueng Sub-district, Nahaew District, Loei Province

Researcher : Phramaha Peerapant Dhammavuddho (Treesri)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Dissertation Supervisory Committees

: Phramaha Daosayam Vajirapañño, Pali VI, B.A. (Thai),
M.A.(Sanskrit literature), Ph.D. (Pali & Theravada)

: Assoc. Prof. Udom Buasri, Pali VII, Dip. in Ed., B.A., M.A. (Phil.)

: Assist. Prof. Dr. Sowit Bamrungphak, Pali VII, B.A. (Phil.), M.A. (Bud.),
Ph.D. (Bud.)

Date of Graduation : February 13 2014

Abstract

The research study, “An Analytical Study of the Value of Buddhist Arts of Mural Painting inside Wat Phochai's Sim, Naphueng Sub-district, Nahaew District, Loei Province.” had three main purposes: (1) to study the history and development of Buddhist Hubtaem according to the I-san context, (2) to study the Buddhist ethics in Buddhist Hubtaem in Sim-I-san of the Pochai Temple, and (3) to analyze the value of Buddhist Hubtaem in Sim-I-san of the Pochai Temple. This was a qualitative research to make the data analysis by means of collecting all data from Tipitaka, Buddhist paper, related researches, and the structural interview. A result of this study was made in a report with the descriptive analysis.

A result of this study was found that the most Buddhist Hubtaem in I-san was established from inspiration relating to the Buddhism and local literary works, represented through Buddhist Hubtaem that was mixed between the Buddhist art in the central Thailand and the Lanchang art. This Buddhist Hubtaem had the real picture of a way of life, traditions, ceremonies, and Thai-Laos culture in all areas in the middle of the Khong River. It covered a form, a method, and principles of art with regulation and without complexity. Here, carpenters could add freely the personal artist thoughts in this Buddhist art in order to show their faith as great respect to the Buddha and decorate the Buddhist building to make people faithful in Buddhism. Some people who were actually faithful in Buddhism got more faith in it.

The Buddhist ethics in Buddhist Hubtaem at the Pochai temple was possibly divided into four groups: (1) the Buddhist ethics for the societies including the principles of peace, Pubbesannivāsa and gratitude, (2) the Buddhist ethics for the administration including sovereignty, Brahnavihāradhamma, Sanghahavatthu for the king, the power of the king, ten principles for the king, negotiation for reducing the intensity of conflict, and loving kindness, (3) the Buddhist ethics for education including the sermon-delivering principle, learned manhood, principles for enlightenment, principles for a way of life—action, fulfillment of merit, giving, vow, forgiveness, verbal action, and carefulness, and (4) the Buddhist ethics in the way of life and traditions as the I-san identity.

The value of Buddhist Hubtaem at the Pochai temple aimed at making the people faithful in Buddhism, encouraging them to study the Buddha's teachings including the carpenter's artist capacity taken from the ancient time. It also became a main resource of the Buddhist study, history, sociology, ecology, archaeology, traditions and culture that would bring income to the community. It became the tour of local, cultural knowledge that represents the growth of science, the urban society, foreign culture, transportation, and received information in distance. All of these factors had great effect on the carpenters' thoughts and representation that were developed from things around them, a way of life, the changed thoughts and fashion, and great faith in Buddhism. This was a place of studying the history from the past, the ancient culture and local-knowledge heritage that all people had to learn, take, and keep it for the next generation.